

A jelölt kódszáma:

Državni izpitni center

M 1 2 1 1 3 1 1 2

TAVASZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV MINT ANYANYELV

2. feladatlap

Nem művészi szöveg elemzése

2012. június 4., hétfő / 90 perc

Engedélyezett segédeszközök:

A jelölt golyóstollat vagy töltőtollat hoz magával.

A jelölt egy értékelőlapot és egy pótlapot kap a vázlatkészítéshez.

A nem művészi szöveg perforált lapon van, amelyet a jelölt óvatosan kitép(het).

ÁLTALÁNOS ÉRETTSÉGI VIZSGA

ÚTMUTATÓ A JELÖLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg azt a felügyelő tanár nem engedélyezi!

Ragassza vagy írja be kódszámát (az erre kijelölt helyre ezen az oldalon és az értékelőlapon)! Kódszámát a pótlapra is írja rá!

A feladatlap 21 feladatot tartalmaz. Összesen 90 pont érhető el. A feladatlapban a feladatok mellett feltüntettük az elérhető pontszámot is.

Válaszait töltőtollal vagy golyóstollal írja a **feladatlapba** az erre kijelölt helyre! Írott betűkkel, olvashatóan írjon, és ügyeljen a helyesírásra! Ha tévedett, a leírtat húzza át, majd válaszát írja le újra! Az olvashatatlan megoldásokat és a nem egyértelmű javításokat 0 ponttal értékeljük. Az utolsó feladathoz vázlatot készíthet a pótlapra, de azt az értékelés során nem vesszük figyelembe.

Bízzon önmagában és képességeiben! Eredményes munkát kívánunk.

A feladatlap terjedelme 12 oldal, ebből 2 üres.

MELLÉKLET

1. SZÖVEG

Mítosz kontra valóság, avagy igazságot Báthory Erzsébetnek?

Szabó Klára

(1.) Januárban végre nálunk is bemutatták a *Báthory – A legenda másik arca* című filmet, amely a három részre szakadt Magyarország embertelen viszonyairól számol be, a fő szál azonban egy hús-vér nő életútján, házasságán, szerelmén és bukásán vezeti végig a nézőket.

(2.) A film komoly történészek bevonásával készült, és amint ezt az alcím is sugallja, merőben új szemszögből ábrázolja az eseményeket. Juraj Jakubisko szlovák rendező az évszázadok alatt formálódott mítosz mögé próbált betekinteni a legújabb történeti munkák és elméletek segítségével. A történelmi hitelesség szempontjából valóban a nyomába sem ér például Julie Delpy 2009-es, *A grófnő* című alkotása, amely szintén Báthory Erzsébet történetét dolgozza fel, ám láthatóan megfelelő szakmai konzultáció és utánajárás nélkül.

(3.) Julie Delpy kiáll a vérben fürdő, végtelenül hiú és kegyetlen várúrnő alakja mellett. Azt az évszázadokon keresztül népszerű sémát követi, mely szerint Báthory Erzsébet az öregedéstől és szépségének elmúlásától való rettenetes félelmében vetemedett ártatlan lányok vérének kiontására. A mendemonda szerint, amikor a grófnő haját fésülködője egy ízben véletlenül meghúzta, ő éktelen haragra gerjedt, és olyan erővel ütötte arcon a leányt, hogy annak kiserkent a vére, mely az úrnő kezére cseppent. Amikor Erzsébet a vért letörölte, úgy tűnt neki, hogy a bőre szebb és fiatalosabb lett, s ekkor fogant meg elméjében az a gondolat, miszerint hajadonok vére lehet az ellenszere megfakult szépségének. Így esett áldozatul a hiúságának mintegy 600 ártatlan leány. Ez a vád – mely megihlette a fantáziadús filmrendezőket is – a korabeli jegyzőkönyvekben nem szerepel. Elsőként 1729-ben, tehát több mint száz év elteltével találkozunk vele Turóczi László jezsuita szerzetes írásában. Ez elég volt ahhoz, hogy

világhódító útjára induljon a mítosz a vérben mosdó grófnőről.

(4.) De ha már megszületett a hiúságtól esztét vesztett, gyilkos asszony képzete, akkor magyarázat is szükségeltetett, vajon kinek a kedvéért igyekezett az úrnő ilyen kétségbeesetten fiatalnak és szépnek látszani. Egyes magyarázatok szerint a férj kedvéért, viszont egy 1857-es ponyva szerint Báthory Erzsébet mély, ám viszonzatlan szerelmet táplált Thurzó nádor iránt, akit ördögi praktikáival próbált minduntalan magába bolondítani, de az erényes nádor nem adta be a derekát. Végül Thurzó megtudta, mit művel az asszony a csejtei vár falai között, és rendet tett. Báthory Erzsébetet bezáratta, cinkosait kivégeztette. Így győzedelmeskedett a jó a

gonosz felett, avagy egy hivatalhú államférfi a női hiúság felett. Juraj Jakubisko filmjében azonban a nádor is egészen új megvilágításban szerepel.

(5.) A szlovák rendezésű film szakít a hagyományos állásponttal, és a legújabb történészi vélemények figyelembevételével akar igazságot szolgáltatni Báthory Erzsébetnek. Felmenti a grófnőt a legsúlyosabb vádak alól, így a vérben fürdés és a tömeges gyilkolás alól, hiszen az egész történetet a nádori összeesküvés fonalára fűzi fel. Máiig nem ismeretes megbízható forrás, mely Báthory Erzsébet ügyét végre-valahára rendbe tehetné, s tisztázná a hírekre éhes közönség előtt, hogy mi is történt valójában.

A www.rubicon.hu nyomán

2. SZÖVEG

Báthory Erzsébet (Nyírbátor, 1560. augusztus 7. – Csejte, 1614. augusztus 21.)

A történelmi Báthory család szülötte. Nádasdy Ferenc gróffal tizenegy éves korában jegyezték el, és 1575-ben kötöttek házasságot. A gróf feleségének a csejtei kastélyt és a körülötte lévő 12 falut adta nászajándékba. A házasságból hat gyermek született. A férj 1604-ben meghalt. Erzsébet ezután özvegyként élt tovább. Alakját már férje életében is sötét homály övezte. Okkult tudományokról és megkínzott szolgálókról beszéltek. Emiatt 1610-ben Thurzó György nádor letartóztatta. Eljárást indítottak ellene, perre és ítéletre azonban nem került sor. Élete végéig a csejtei várban tartották fogva befalazva. Itt halt meg 54 évesen, elborult elmével.

A www.wikipedia.org nyomán

Üres oldal

Olvassa el figyelmesen mindkét szöveget, majd oldja meg az alábbi feladatokat! Kérjük, ügyeljen a helyesírásra és a nyelvhelyességre is!

1. Karikázza be, melyik stílusréteghez tartozik az 1. szöveg, majd két érvel indokolja meg választását!

- A szépirodalmi stílus
- B publicisztikai stílus
- C tudományos-szakmai stílus
- D hivatalos stílus

Indoklás:

— _____

— _____

(2 pont)

2. Mit tudott meg az 1. szöveg keletkezéséről? Írja be a válaszokat a megfelelő helyre!

A szöveg létrejöttének oka	
A szöveg szerzője	
A szöveg lelőhelye	

(2 pont)

3. Írja le, milyen az 1. szöveg címe nyelvi megformáltsága szerint, majd értelmezze a címet!

A cím nyelvi megformáltsága szerint _____.

A cím értelmezése: _____

(3 pont)

4. 4.1. Mi a célja a 2. szövegnek?

(1)

- 4.2. Miben különbözik stílusában a 2. szöveg az 1. szövegtől?

(1)
(2 pont)

5. Igazak (I) vagy hamisak (H) a két filmre vonatkozó alábbi állítások? Karikázza be a megfelelő betűt, majd a hamisakat javítsa ki úgy, hogy igazak legyenek! (Húzza át a helytelen, és írja fölé a helyeset!)

A szlovák rendező filmje történelmi szempontból hitelesebb Delpy filmjénél.	I	H
Jakubisko a nádor összeesküvése köré építette fel filmjét.	I	H
Julie Delpy filmjében az évszázadokon át élő legendát cáfolja meg.	I	H

(4 pont)

6. Karikázza be azoknak az állításoknak a betűjelét, amelyek **nem** a grófnőt övező legenda részei!

- A Fiatal lányokat gyilkoltatott meg, és megfürdött a vérükben.
- B Azért követte el ezeket a gonosztetteket, hogy megőrizze üde, friss szépségét.
- C Végül sikerült elcsábítania azt a férfit, akiért mindezt tette.
- D Miután a férj értesült a grófnő cselekedeteiről, a csejtei várba záratta.

(2 pont)

7. Karikázza be azoknak az állításoknak a betűjelét, amelyek biztos tényeket közölnek!

- A A grófnőről szóló véres történet a 18. század első felében született.
- B Báthory grófnő mély szerelemre lobbant Thurzó nádor iránt.
- C A nádornak köszönhetően élete végéig a csejtei várban volt bealazva.
- D A grófnő egyszer felindulásában megütötte a fésülködőnőjét.

(2 pont)

8. Fogalmazza meg, hogyan kapcsolódik a kép a szöveghez!

(2 pont)

9. Fogalmazza meg röviden az alábbi szó szerkezetek szövegbeli jelentését!

...nyomába sem ér... (2. rész) _____

...haragra gerjedt... (3. rész) _____

...nem adta be a derekát... (4. rész) _____

(3 pont)

10. Írja ki a szövegből az alábbi jelentéseknek megfelelő idegen szavakat!

Tanácskérés, véleményadás (2. rész) _____

fortély, mesterkedés (4. rész): _____

(2 pont)

11. 11.1. Írja a vonalra a 3. rész alábbi két szavának egy-egy rokon értelmű megfelelőjét!

kiserkent _____

fogant meg _____

(2)

- 11.2. Milyen közös jegyeket lehet találni a két megadott szóban? Két dolgot említsen!

– _____

– _____

(2)
(4 pont)

12. 12.1. Melyik jelentésükben szerepelnek a szövegben az *éktelen* (3. rész) és a *ponyva* (4. rész) szavak? Karikázza be a megfelelő számot!

éktelen 3 I. mn **1. rég** I Dísztelen, dísz nélküli. **2.** <Fokozásul> rendkívül nagy (mértékű), rettenetes. ~ **düh**; ~ **hideg**. II. hsz **biz** Éktelenül, nagyon. ~ **rossz**.

ponyva 3 fn **1.** Erős durva, sűrű szövésű vászon. **2.** Vásárokon földre terített ponyva, amelyre az árut kirakják. **3. rég** Ilyen módon árult, a népnek szánt füzetes irodalmi mű.

(2)

- 12.2. Írja be az alábbi mondatokba az a) feladat példaszavait, ha kell toldalékolja is őket! Majd írja a mondatok mögötti zárójelbe az adott jelentés sorszámát (ha szükséges, a római és az arab számot egyaránt)!

A grófnő sohasem jelent meg _____ nyakkal az emberek

előtt. (_ / _)

Régen _____ szárították a búzát. (_ / _)

(4)
(6 pont)

13. Magyarázza meg saját szavaival a 4. rész alábbi két szavának jelentését, majd határozza meg szövegbeli szófaji értéküket!

hivatalhű _____

szófaji értéke: _____

cinkos _____

szófaji értéke: _____

(4 pont)

14. Húzza alá azokat a szavakat, amelyeknek az ejtése eltér az írásképtől, és írja a vonalakra, hogyan ejtjük őket!

igazságot áldozatul ábrázolja ízben filmjében

Ejtés: _____

(2 pont)

19. Írjon ki a 3. rész utolsó mondatából egy grammatikai kapcsolóelemet, majd határozza meg a fajtáját!

Grammatikai kapcsolóelem	Fajtája

(2 pont)

20. Javítsa ki a szöveg négy nyelvhelyességi, illetve helyesírási hibáját!

A film három nagyobb egységből áll és időrendben aszerint halad, hogy éppen mely személy gyakorolta a legnagyobb hatást Báthory Erzsébet életére, illetve milyen szerepe volt az asszony elleni vádakba. Nádasdy Ferencsel kötött házasságáról annyit lehet tudni, hogy a szülők korábbi megállapodása értelmében kötötték 1575-ben. A filmben gyakran elhangzik, hogy a házasság nem szerelem, hanem kötelesség. Ennek ellenére nincs adat arról vonatkozóan, hogy házasságuk boldogtalan lett volna.

(4 pont)

21. 21.1. Készítsen filmismertetőt kb. 100 szóban Julie Delpy filmjéről! A szövegben található adatokon kívül használja fel az alábbi adatokat is!

A grófnő (The Countess) színes, magyarul beszélő, francia–német történelmi dráma, 98 perc, 2009 rendező: Julie Delpy forgatókönyvíró: Julie Delpy zeneszerző: Julie Delpy operatőr: Martin Ruhe producer: Matthew E. Chausse vágó: Andrew Bird   szereplő(k): Julie Delpy (Báthory Erzsébet) Daniel Brühl (Thurzó István) Anamaria Marinca (Darvolya Anna) William Hurt (Thurzó György)

(10)
(30 pont)

Üres oldal